

GAZETA ARADULUI

ZIAR COTIDIAN NAȚIONAL INDEPENDENT.

Abonamentul pe un an Lei 200, pe jumătate de an Lei 100, pe trei luni Lei 60.

◆ 6 pagini 6 ◆

Redacția și administrația:
Bulev. Reg. Maria No. 21.

Reformele.

Parlamentul în ultimele ședințe a votat proiecte de legi de o deosebită importanță pentru bunul mers al intereselor statului.

Astfel a votat proiectul de reformă agrară în Bucovina și Ardeal.

Cu aceasta se pune în fine capăt discuțiilor ce au avut loc până acuma, adesea în dauna însăși a problemei ce fusese ridicată și se înfăptuește una din cele mai mari reforme sociale ce nu mai putea suferi întârziere.

Astăzi împroprietărirea s'a făcut și legea a fost trecută în constituție.

Țărănimea se găsește în deplina posesie a pământurilor ce i-au fost promise și la care îi dădea drepturi largi sacrificiile făcute pentru țară de către marea masă rurală cum și sângele ce aceasta a știut să verse atuncea, când a fost nevoe de jertfa supremă.

De aici înainte, odată legea înfăptuită, principalul este ca țărani să muncească cu dragă inimă pământurile lor.

Să pue în aceasta acțiune de a munci dragostea pe care ei au arătat-o totdeauna pentru pământ și truda cu care au încercat în totdeauna ca ogorul strămoșesc să dea roade cât mai bune și mai belșugate.

Statul, la rândul său va ajuta din toate puterile sale pe țărani să ducă la bun sfârșit această muncă, iar guvernele cari se vor perinda de-alungul vremii vor avea toate, fără îndoială aceeași grije ca să desăvârșească marele act de azi al împroprietării clasei țărănești.

În aceeași importantă ședință a parlamentului a fost votat și bugetul statului, grație căruia se poate vedea cum au fost echilibrate veniturile și cheltuielile și care poate să fie în liniile sale mari noua situație financiară a României.

Bugetul astfel cum a fost votat și întocmit arată modalitatea conform căreia au fost puse impozitele și modul cum se întrebuințează banii ceruți întregii populații într'un moment destul de greu pentru stat.

Sume considerabile au fost votate în buget pentru marea operă a refacerii economice ținând seamă de tot ceia ce trebuie să se acorde nevoilor circulației. O egală atenție a fost dată bugetului cu privire la opera de lichidare înțelegându-se prin aceasta tot ceia ce este referitor la despăgubirile de război, la chestia emisiunii care de asemenea prezintă o deose-

bită importanță, ca și datoriile interne și externe ale statului.

Proiectul dlui Titulescu căruia i s'a recunoscut meritul de a fi știut să privească chestiunea de ansamblu, și de a o fi executat cu imparțialitate, dă posibilitate ca în scurtă vreme, cu multă muncă, și cu sacrificii comune și cu însuflețire pentru țară să se ajungă la acel punct important că statul nostru să trăiască financiaricește în mod independent, fără să fie nevoit a recurge la ajutoare streine acoperind, în limitele posibilului nevoile interne, din chiar resursele naționale.

Această țintă a fost urmărită de toate guvernele care s'au succedat, întru cât ea era absolut patriotică și națională. Faptul însă că tocmai astăzi s'a găsit calea ce duce la o echilibrare a veniturilor și a cheltuielilor, și faptul că astăzi există un buget conform nevoilor financiare, se poate datori desigur și naturii împrejurărilor, dar se cuvine însă că el să constituie o pildă de urmat și o indicație pentru toți aceia cari ar putea să aibă în decursul vremii sarcina răspunderii oficiale.

Avem convingerea că opinia publică conștientă și gata să facă noi sacrificii pentru prosperarea țării va ști să secondeze eforturile conducătorilor, orcari ar fi ei, în drumul spre perfectă solidaritate și unire.

Hotărârile Bulgariei.

Bulgaria așa după cum au anunțat telegramele a abrogat legea prin care se hotărî urmărirea vinovaților războiului.

Pedepsirea vinovaților de război a fost cerută de către Antantă. Aceste pedepse trebuiau să fie aplicate în toate statele invinse pentru că în toate cele state au fost oameni cari nesocotind ideea de dreptate au voit să triumfe prin abuzuri și prin forță.

Bulgaria ca și Germania au promis tot fără a face însă aproape nimic. La început însă și una și alta au avut grije să se arate foarte docile pentru a da impresia că prevederile tratatului vor fi urmate din punct în punct. Imediat însă ce privirea aliaților, grație vizitelor diplomatice ale dlui Stambulinski nu au mai fost îndreptate asupra Bulgariei, aceasta a căutat să realizeze aceia ce urmărea de mult și anume să scape pe vinovații de război. Lovitura încercată este însă un act de nealoyalitate din partea Bulgariei, întru cât ea nu a fost admisă de statele aliate și nici de vecinii statului bulgar, cari văd în această manevră o lipsă completă de sinceritate și un pericol pentru viitor. Explicațiile date de primul ministru bulgar nu au mulțumit pe nimeni și de sigur că intervenții vor fi făcute în acest sens și aplicațiuni vor trebui să fie date.

Buletin extern.

Chestiunea Sileziei de sus, care continuă a forma un grav litigiu între Germania și Polonia, a luat o întorsătură foarte gravă, pentru Polonia.

Comisarul Poloniei pentru teritoriile în litigiu ale Sileziei, și comandantul în acelaș timp al armatei poloneze insurecționiste de acolo, Korfanti a crezut nimerit să intervie personal pe lângă guvernul francez, în interesul rezolvării grabnice și favorabil pentru Polonia, a acestei chestiuni.

Korfanti imediat după sosirea sa la Paris, și înainte chiar de a fi avut o întrevedere cu d. Briand, pentru a cunoaște de aproape punctul de vedere al Franței referitor la Silezia de sus, a făcut reprezentanților presei o serie lungă de declarații, jicnitoare pentru aliați și în special pentru Franța.

Astfel Korfanti respinge afirmația liniștitoare, făcută de Antantă, că Silezia de sus nu mai este amenințată de nici o primejdie din partea Germaniei și că Germania așteaptă cu răbdare să cunoască hotărârile marilor puteri.

Korfanti a amenințat Antanta, că în cazul când aceasta nu va rezolva chestiunea Sileziei de sus, în timpul cel mai scurt și conform intereselor Poloniei, trupele poloneze insurecționiste organizate militaricește vor intra din nou în acțiune.

Afirmațiunile lui Korfanti culminează în ofensa adusă dlui Briand, a cărui activitate în chestia Sileziei, este taxată de un simplu „bluf francez”.

D. Briand a refuzat să primească în audiență pe Korfanti.

Sunt tot mai multe semne, cari fac să se creadă, că Japonia nu va lua parte la confrința internațională a desarmării, convocată de d. Harding.

Japonia pretinde Americii să nu aducă în discuție la această conferință și să respecte în întregime tratatul secret, încheiat cu Japonia, în ajunul intrării acesteia în război, alături de aliați.

Statele-Unite la rândul lor nu vor să recunoască acest tratat, de oarece el a fost încheiat între împrejurări dificile și numai pentru a determina pe Japonia să intre în război alături de puterile aliate și asociate.

Prin tratatul din chestiune, redactat de însuși fostul președinte Wilson, Statele-Unite se declară desinteresate în orice eventuală acțiune a Japoniei contra Chinei.

Or conferința internațională dela Washington prevede excluderea posibilității conflictelor armate, de aceea denunțarea tratatului secret al Americii cu Japonia se impune dela sine și

atrage astfel desolidarizarea Japoniei cu conferința desarmării.

*

Tratatul d-lui De Valera, cu guvernul britanic au luat sfârșit în urma faptului că Lord Grey, care luase parte la tratative în numele guvernului național englez Ulster, a respins categoric propozițiile d-lui De Valera și s'a înapoiat la Belfast.

În locul lui lord Grey, a început acum acțiunea de împăcare generalul Smuts, care a plecat la Belfast pentru a trata cu guvernul din Ulster.

De Valera a arătat, că este de asemenea gata, să meargă la Belfast pentru a trata cu guvernul Ulsterian.

După plecarea lui Lord Grey, d. Lloyd George, a reluat tratativele cu d. De Valera, care a devenit în multe chestiuni foarte conciliant.

Presa engleză leagă mari speranțe de tratativele generalului Smuts cu Lord Grey.

*

Postul președinte al republicii democratice rusești, Kerensky, se află după cum se știe, de timp îndelungat la Praga, sub protecția guvernului cehoslovac.

În Cehoslovacia se mai află însă și câteva mii de ofițeri țariști și printre mulții refugiați și dușmani înverșunați ai lui Kerensky.

Poliția din Praga, a descoperit un mare complot, organizat contra lui Kerensky, de înșiși conaționali săi.

Din complot fac parte tot felul de elemente dintre refugiații ruși.

Având în vedere fanatismul cu care complotiștii declară, că nu se vor odihni, până când nu vor răpune pe Kerensky, guvernul din Praga a sfătuit pe Kerensky, să-și caute alt loc de refugiu, afară de Cehoslovacia.

S'a sfârșit greva minerilor englezi.

În ziua de 4 Iulie s'a reluat lucrul în toate minele de cărbuni din Anglia, lucru care fusese suspendat la 1 Aprilie.

Însă, din cauza lungului timp în care unele mine au fost lăsate în părăsire, unele galerii s'au ruinat și s'au dărâmat astfel că, din această cauză peste 100.000 de lucrători nu au putut până azi să-și reia lucrul.

Sărbătorirea primului ministru.

La banchetul dela Eforie d. general Avescu a rostit o cuvântare din care etragem pasagiile de mai jos.

Despre necesitatea împroprietării țăranilor, adică a continuării operei începută de neuitații Cuza Vodă și Cogălniceanu, pare că s'a scris și s'a vorbit mai de mult și mai de mulți.

În cercurile cu căderea de a-și împlăni o reformă în acest sens, chestiunea a fost pusă însă pentru prima dată de partidul liberal în toamna anului 1913.

Corpurile Legiuitoare din primăvara anului 1914 au declarat necesitatea revizuirii Constituției, pentru realizarea reformelor agrare și electorală.

A survenit războiul mondial și chestiunea agrară a fost lăsată în suferință. Nu avem a face aici procesul acestei inconsecvențe.

În orice caz, trei ani mai târziu ea este reluată, dar de astădată în mod cu totul hotărât, din cauza imboldului ce a primit.

În ziua de 22 Martie 1917. Regele venind pe frontul armatei mele și inspectând trupele diviziilor 1-a și a 8-a în refacere, după ce a mulțumit soldaților pentru înfățișarea lor îmbucurătoare. Și a dat cuvântul că pământul pe care-l apără ei cu atâtea jertfe și atâtea vitejii va fi al lor și că EL însuși va da pildă dându-și moșiile a fi împărțite la țărani!

Trei luni după aceea Parlamentul convocat la Iași a înscris în Constituție, cu învoirea tuturor partidelor politice, principiile esențiale ale reformei, rămânând ca aceste principii să fie mai târziu completate în Constituție însăși prin părți extrase din legile, ce acele Corpuri Legiuitoare aveau mandatul de a da Țării.

După ce arată aceea ce a găsit la sosirea sa la guvern, d. general spune:

M'am adresat amicului nostru Garoflid, care ridicându-se de-asupra oricărei considerațiuni personale, ș'a identificat cu sufletul partidului și împreună cu el, cu condițiunile psihologice ale momentului, pășind senin în opera sa.

Imediat după închiderea sesiunii parlamentare extraordinară, pe când pe de o parte în diferite puncte ale Țării se începea împărțirea de fapt a pământului la țărani, pe de alta o Comisiune de parlamentari din sânul partidului nostru, a lucrat sub călăuză luminată a colegului meu Garoflid la întocmirea proiectului de lege care a fost pus în debaterile d-vs, îndată după deschiderea sesiunii parlamentare ordinare, mai întâi la Senat și apoi la Cameră pentru a se reîntoarce iarăși la Senat.

Nu voi avea niciodată cuvinte destule de călduroase pentru ca să exprim admirațiunea și

recunoștința mea Corpurilor Legiuitoare pentru modul cum au sprijinit guvernul la împlinirea marelui reforme.

La Cameră după o luptă înverșunată, mulțumită energiei cu care au fost conduse debaterile de către Președintele ei și mulțumită simțului viguros al datoriei, de care s'a arătat a fi însoțită majoritatea în această împrejurare, am avut victoria și o victorie din cele mai strălucite.

Când se va face povestirea evenimentelor ce trăim, nu se va putea să nu se acorde un tribut de admirațiune acestui partid care, după ce dă prima pildă a înfrățirii într'un singur gând oamenilor politici din cuprinsul întreg al noulor hotare, a știut, chemat la cârmă, în condițiunile cele mai grele, să dea Țării liniștea greu amenințată și deja serios turburată atunci; a știut să semneze primii pași spre reluarea vieții normale de înainte de război; a știut să înceapă a pune rânduială în haosul stărei noastre financiare și mai presus de toate, a știut să dea Țării — și prin Țară înțeleg România Mare. — legile trebuincioase pentru împlinirea dreaptă a reformei agrare.

Aceasta este partea mea de merit și mândru de ea mă felicit de a fi avut norocul ca să se strângă în jurul meu oameni cari să mă înțeleagă și să înțeleagă mai ales rostul timpului.

Opera însă începută sub auspicii atât de fericite de sigur că trebuie continuată, cu atât mai mult că pe orizontul politic se arată semne de lupte din ce în ce mai înverșunate.

Lupta nu mă îngrijorește, din potrivă, numai apele cari se rostogolesc se mențin limpeză. Dar nu este mai puțin adevărat, că primul element al luptei este forța și că temelia forței este organizarea.

Dacă voiți ca ceea ce ați făcut până acum și v'a cucerit dreptul la recunoștința maselor cari și au pus încrederea în dv. să nu fie turburată de reacțiune sau de demagogie, trebuie să-vă puneți de îndată întreaga dv. energie în serviciul consolidării și organizării partidului nostru, sincer democrat.

Câți oameni a pierdut Germania în război.

Multe statistici s'au publicat asupra acestor chestiuni, dar până acum, cea mai adevărată pare a fi cea publicată de maiorul W. S. Bainbridge, comandantul corpului medical naval al Statelor Unite.

Rezultă că Germania a pierdut: 1.531.148 oameni morți pe câmpul de luptă; 991.340 dispațuți; 4.211.481 răniți și 155.013 morți de boală.

Adevărata.

Noaptea și-a lăsat vâlul asupra pământului și odată cu întunecul, o liniște adâncă a luat în stăpânire întreg ținutul. Satul dormea, căsuțele albe priveau cu ochi morți străzile pustii, și biserica, ce se înălța în mijlocul lor, părea un cioban credincios, care-și păzește turma în odihnă.

Era târziu și Șvarț voia tocmai să-și închidă cărciuma, când a observat în strada pustie, silueta unui călăreț, care se apropia în galop. Când a ajuns în fața cărciumei, a sărit de pe cal nervos. Șvarț l-a recunoscut îndată și l-a salutat cu umilință.

— Lasă vorbă jidane, — îl întrerupse tânărul, — azi vreau să petrec. Trimite după lăutari.

A intrat în local, pe când cărciumarul se învârtea în jurul lui, ca o morișcă, frecându-și mâinile mulțumit.

— Petrece moșierul, este rost de câștig.

A doua zi întreg satul știa de cheful nebun, de sticlele sparte și caraghioslăcurile lăutarilor. Oamenii se întrebau mirați, ce a ajuns pe conu Mihai. Nu prea avea obiceiul, să-și iasă din sărite, tocmai în sat.

Mihai însă nu auzea vorbele sătenilor și nici nu-l interesau aluziile lor. A ajuns acasă în zori de zi, cu capul îndurerat, — și cu creierii excitați de alcoolul consumat, cugeta la cele petrecute.

Maria l-a înșelat. Este fapt. S'a convins singur despre aceasta, nu mai putea să se amăgească.

Cu Maria era vecin de moșie, cam de un an de zile. Când a cumpărat petecul de moșie, nimeni nu știa, cine este această ființă impunătoare, cu ochi, cari nu prea sufereau împotrivire. Mult mai frumossă, ca să rămână indiferentă lui Mihai, care de altcum nici nu se lua după prejudecăți a făcut cu ea cunoștință în mod ușor. În împrejurările vitrege dela țară, unde societatea lipsea, erau avizați unul la celalalt și căutau bucuros întâlniri cât mai dese.

Mihai s'a convins, că are de a face cu o femeie inteligentă, care se simțea acasă în orice ramură, fără să-i poată cunoaște însă sufletul adevărat. Ființa aceasta era o enigmă pentru el. A ajuns tot mai mult sub influența ei, simțea că-i devine nedespărțită, când i-a spus însă acestea, Maria a răs.

— Să mai așteptăm încă. Legăturile serioase se fac cu rizic prea mare. Timpul va hotărî.

Mihai îl interesa însă, și legăturile lor au pornit pe o nouă cale, presărată cu flori. Nu știau poate nici unul, unde va duce calea aceasta, mergeau însă înainte pe ea, îmbătați de mireasma ce plutea în jurul lor.

Mamă-sa, o bătrână simplă, care-l iubea, cum este în stare să iubească o mamă, pe unicul ei fiu, privea cu îngrijorare legăturile acestea.

— Ce vrei dela o femeie, pe care nici nu o cunoști bine.

Mihai nu a ascultat-o.

— Sunt destul de serios, să-mi formezi din experiența mea, opinia despre cine-va, fără să ascult de sfaturile cuiva. Ori poate vei să iau pe Sofica, care abia a crescut din fustă scurtă.

A urmat înainte viața aceasta, până seara aceea. S'a încrezut orbește în Maria și de siluzia l-a lovit cu atât mai crud. În momentul dintâi și-a pierdut rațiunea, dar disperarea a fost cu mult mai mare, ca ura și a părăsit desnădăjduit. În astfel de dispoziție a ajuns cărciuma lui Șvarț. A căutat să-și amortească durerea în alcool. Iluzie.

Nu-și afla locul nicăiri. Deși era frânt urma nopții petrecute, somnul îl ocolea. S'a sculat buimăcit, și a eșit la aier.

Două săptămâni a cercat în zadar, să găsească uita. Căuta toate distracțiile posibile, se călătorea de ele nebun, ca apoi să le părăsească de siluzionat.

Într'o seară, pe când se întorcea dela vânătoare, s'a întâlnit pe poteca ce eșea din pădure cu Sofica. Mihai a privit-o cu mirare.

Cât a crescut fetița aceasta. Altădată o ținea în brațe, se juca cu ea, ca și cu un copil, acum însă s'a oprit nedumerit înaintea ei.

— Nene Mihai, mata ești urât, când uiți cu ochii ăia supărați.

— Bine... bine.

Știri din streinătate.

Roma. — Prințul moștenitor al Japoniei Hiro Hito a sosit la Roma și a fost primit în audiență de Papa.

Geneva. — Consiliul medical al Ligei Societăților Crucea Roșie s'a deschis.

Washington. — O explozie s'a produs într-o rafinerie în orașul Withing. Opt lucrători au fost omorâți și treizeci și șase grav răniți.

Paris. — Vicontele Ișii, ambasadorul Japoniei a mulțumit premierului Briand în numele guvernului japonez, pentru primirea făcută în Franța prințului moștenitor.

Londra. — Ministrul Muncii a spus în Camera că dela 1 Aprilie până la 2 Iulie, cât a durat greva minerilor, s'au pierdut 70 de milioane de zile de lucru.

München. — Guvernul bavarez a expulzat după teritoriul său pe comisarul sovietelor Natan Krestniski împreună cu secretarul său Isac Deutschmann, sosiți dela Berlin.

Londra. — Autoritățile militare engleze au dat ordin prințului Aziz Hassan, nepotul sultanului din Egipt, să părăsească Egiptul în termen de opt zile.

Washington. — Populația Statelor Unite, după ultimul recensământ este de 117.859.358 locuitori.

Budapesta. — Negoierile între cehoslovaci și unguri s'au terminat. S'a ajuns la înțelegerea de a se asigura reciproc aprovizionarea cu grâu și cu cărbuni.

Londra. — Cu ocazia vizitei pe care Suveranii Belgiei a făcut-o Suveranilor Angliei, Regele Albert a invitat pe Regele George să viziteze Bruxelles. Regele George a primit bucuros.

Helsingfors. — Guvernul sovietelor a trimis guvernului italian o notă prin care oferă un proiect de înțelegere comercială ruso-italiană.

Varșovia. — Delegația ruso-ucraineană desminte știrea că Troțky ar fi fost arestat.

Poliția și rochiile.

La Berlin, poliția dispune de puteri nelimitate asupra . . . lungimii rochiilor.

Agentii polițienesci opresc pe stradă pe femeile cari poartă rochie prea scurtă, și măsoară distanța dela ea la pământ. Dacă trece de măsură, femeia este amendată.

Această știre ar părea o glumă, dacă n'am avea înaintea ochi lor o fotografie arătând doi polițiști cari măsoară rochiile a două fete.

Ah! moralitatea germană, atât de pudică pe stradă, și atât de impudică în localuri închise!...

Sofica rîse, arătându-și dinții albi ca zăpada, în contrast cu obrăzorii roșii, plini de sănătate.

— Bine? Ba e rău, foarte rău. Azi mâne ne vom trezi, că întri la schit.

Și tot rîzînd, cu drăgălășenia unei fete tinere a aruncat florile de câmp ce le avea strânse pe Mihai și a fugit dispărînd pe drumul către sat.

Mihai a ajuns în seara aceea gînditor acasă.

De atunci a cutreerat tot mai des poteca către pădure și se întâlnea de multe ori cu Sofica. Convorbirile cu fetița aceasta cu sufletul curat, îi înviarau firea lui bolnavă. Simțea o recreație privind ochii ei mari și naivi și risetele ei vesele erau un balsam vindecător pentru el.

Intr'o zi, Sofica i-a zis serios.

— Mata nu mai ești cel vechiu, te-ai schimbat și ai devenit un ursuz, de care îmi e teamă câte-odată.

— Și mata te-ai schimbat. — îi zicea „mata” pentru întâiașdată în viață. — Ești fată mare acum.

Sofica a roșit.

De atunci au lăsat convorbirile naive și s'au trezit că discută unul cu altul pe ton serios, timid la început, care însă a devenit cu zi ce trecea, tot mai intim și sincer.

Mihai a observat în interiorul lui o schim-

Sărbătoarea plăsei Tinca.

Desvelirea bustului M. Sale Regelui Ferdinand I.

Fruntașa comună Tinca, centrul plăsei cu același nume, situată în apropierea frontierei româno-maghiare a avut Duminică, 17 Iulie, o frumoasă și înălțătoare sărbătoare.

Din inițiativa dlui colonel Aritonovici, comandantul regimentului 18 vînători și din aceea a dlui primpretor dr. Sever Pop, populația din plasa Tinca a ținut să dea dovadă în aceasta zi, de sentimentele sale adânci patriotice și dinastice și de modul cum ea înțelege a fi strajă la frontiera de vest a țării.

În urma propagandei desfășurate de d. colonel Aritonovici și d. primpretor dr. Sever Pop, populația din plasa Tinca, fără deosebire de naționalitate sau confesiune, în cel mai scurt timp, a colectat 22 mii lei pentru ridicarea în semn de omagiu și ca simbol al credinței și dragostei, în centrul plăsei, a bustului M. Sale Regelui Ferdinand I.

În ziua fixată pentru desvelirea monumentului, Duminică, 17 Iulie, mii și mii de țărani, tineri și bătrâni din toate comunele plăsei, au ținut să asiste la aceasta sărbătoare, venind la Tinca în frunte cu drapeluri tricolore și conduși de preoți și învățători.

La orele 9 și jumătate, gornistii regimentului 18 vînători, care împreună cu regimentul 1 artilerie de munte erau postați în piață, unde se ridică acoperit de două drapele bustul M. Sale Regelui — anunță sosirea dnilor general Lecca, colonel Dragomirescu, colonel Basarabescu, colonel Gaga și loc. colonel Georgescu. Curînd sosește apoi și subprefectul județului Bihor, d. Cornel Bejan. Prea S. Sa d. episcop Roman Ciorogariu împedecat a veni la marea sărbătoare a fost reprezentat prin d. protopop Petru Sârbu, iar episcopia greco-catolică de Oradea prin părintele Victor Pop, protopopul Holodului.

La orele 10 se deschide solemnitatea. Nouă preoți, în frunte cu părintele protopop Petru Sârbu, îmbrăcați în ornate bisericești pornesc dela primărie printre rîndurile miilor de țărani spre locul unde se ridică bustul.

După oficierea serviciului divin, părintele protopop Sârbu stropește cu apă sfințită bustul, de pe care doi ofițeri din regimentul 18 vînători ridică drapelul ce-l acopereau. Muzica întonează „Imnul Regal”. Puternice și nesfârșite urale, ieșite din pepturile țărănilor înfloară văzduhul.

Seria cuvîntărilor o deschide părintele protopop Sârbu, arătînd însemnatatea sărbătoarei. D. colonel Aritonovici predă bustul în îngrijirea primarului comunei.

Mai vorbesc dnii: dr. Sever Pop, primpre-

torul plăsei, dr. Aurel Pința, avocat în Tinca și părintele protopop Victor Pop, reprezentantul episcopiei greco-catolice.

După trecerea în revistă a trupelor de către d. general Lecca, căruia țărăni îi fac vii ovații, întreagă asistența defilează în grupuri, în fața bustului, urmată de unitățile militare, conduse de d. maior Oancea, dela regimentul 1 artilerie de munte și pe al cărui piept atărnă decorațiile meritate în luptele dela Oituz, Mărăști și Mărășești.

Intreagă asistența trece după aceasta în parcul comunei, unde s'a dat pe terasa pavilionului băi un banchet de 250 tacâmuri.

Seria toastelor a deschis-o d. general Lecca ridicînd paharul pentru M. Sa Regele și mulțumind comitetului pentru marea sărbătoare ce a organizat.

D. colonel Aritonovici ridică paharul pentru d. general Lecca, aducînd mulțumiri dlui general pentru că a ținut să vină în persoană la sărbătoarea plăsei Tinca.

Toastează încă d. Vasile Teuca, subvizor; d. avocat Aurel Pința pentru Rege, armată și d. general Lecca; d. colonel Basarabescu pentru Rege; d. colonel Aritonovici pentru autoritățile civile și populația plăsei; d. subprefect Cornel Bejan pentru armată; d. primpretor Sever Pop citește telegramele sosite dela deputații și senatorii Bihorului; d. maior Oancea pentru populația din plasa Tinca, accentuînd armonia dintre populația plăsei Tinca și armată; d. colonel Gadgiu pentru M. S. Regina Maria și femeia română; d. Aurel Pința accentuiază buna înțelegere dintre populația maghiară și română din plasă; d. Fiiöp Bodog, fost director financiar în Comarom, vorbește în numele populației maghiare; părintele protopop Aurel Roxin ridică paharul pentru familia Regală.

La orele 3 s'a deschis în parc serbarea campenească cu diferite distracții, expoziții, tombolă etc.

La orele 5 soldații sub conducerea dlui locotenent Teodor Vescan au distras asistența cu piese hazlii și au executat dansuri naționale.

D. locotenent Fetti Leon a cântat doine fiind viu aplaudat.

Seara a urmat apoi dans ce a ținut în plină veselie până în zori.

Coresp.

Ciocnire de tren în gara Tălagiu.

Dela Direcțiunea Cailor Ferate Unite Arad și Cianad ni se trimite următorul comunicat relativ la ciocnirea de tren ce a avut loc în ziua de 20 Iulie în gara Tălagiu:

Eri după masă trenul de persoane nrul. 119, care venea spre Arad, în stațiunea Tălagiu s'a ciocnit cu trenul de mărfuri nrul 162. În urma ciocnirii au deraiat 8 vagoane de persoane și 5 vagoane de transport, precum și cele 2 locomotive.

Paguba materială e considerabilă, dintre călători însă nimeni nu a fost rănit. Aceasta datorită faptului că în primele vagoane a trenului de persoane nu erau călători, iar vagoanele din urmă abea au simțit puterea ciocnirii. Numai mehanicul trenului de transport a fost rănit mai ușor în frunte de un lemn căzut din vagonul tender. Acesta e adevărul. Vestile răspândite prin oraș despre numeroși raniți nu au nici o bază.

Accidentul a provenit probabil din dispozițiile defectuoase ale personalului de mișcare din gările Aciuța și Ciuciu, față de care cercetarea e în curs.

La vestea accidentului, trenul nostru de ajutorare în rezervă a plecat la fața locului. Lucrările de reconstruire au urmat la moment, încât trenul nostru de persoane, care a plecat în 21 Iulie dimineața a putut transporta pe călători fără debordare dintr'un tren într'altul.

Traian Stana.

INFORMAȚIUNI.

— Duminecă, 24 Iulie, va avea loc la Măraști o serbare comemorativă a luptelor ce s'au dat pentru acea localitate și cari s'au terminat cu înfrângerea trupelor lui Makensen și victoria trupelor române conduse de d. general Averescu.

La aceasta serbare vor lua parte MM. LL. Regele și Regina, moștenitorul tronului principele Carol, d. prim ministru general Averescu, membrii guvernului și din fiecare regiment câte o delegație compusă din ofițeri și soldați.

Regimentul Dolj va fi reprezentat la aceste serbări prin d. maior Al. Babescu, locot. Ionescu Bălecești, un plutonier major și un soldat.

— Prefectura județului a primit ieri imprimată cu decizia ministerului de interne, direcțiunea statistice, studiilor și alimentării interne, în sensul căreia toate primăriile comunelor urbane și prefectii de județe vor fixa prin ordonanțe și tarife speciale prețuri maximale la produsele alimentare brute, naturale sau fabricate, necesare pentru hrana populației, aflate atât la producători, cât și la negustori angroșiști și detailiști, prețuri cari să cuprindă pentru fiecare marfă în parte prețul de cost și un beneficiu legal. Deasemenea vor trebui să se stabilească prețuri maximale la localurile de consumație, ținând seamă de costul alimentelor și mărfurilor de pe piețele locale.

Decizia aceasta se va afișa pe întreg teritoriul județului, pentru ca populația să poată lua cunoștință de dispozițiile ei.

Mișcarea muncitorilor dela marile fabrici pentru sporirea salariilor.

Ieri la orele 9 dimineața s'a întrunit la casa cercuală de ajutorare a muncitorilor, comisia de arbitraj delegată pentru a decide în chestia neînțelegerilor ivite între muncitorii dela marile fabrici din localitate și direcțiunile acestora, relativ la salarii.

Muncitorii cer o sporire a salariilor cu 25 la sută, iar direcțiunile fabricilor o reducere a salariilor muncitorești cu 25 la sută.

Tratatavele urmate între muncitori și reprezentanții fabricilor n'au dus la rezultat și astfel s'a primit de ambele părți, ca chestiunea să fie adusă în fața comisiei de arbitraj.

Președinte al acestei comisii a fost ales de acord de ambele partide inspectorul central al muncii din Arad, d. Popescu.

În ședința ținută ieri și la care au asistat d. O. Gritta, prefectul poliției și d. căpitan Graur, comandantul pieței, comisia a discutat chestiunea sistemului de muncă.

Reprezentanții fabricilor au cerut adevărată introducerea sistemului muncii de acord adevărat a se da muncitorilor retribuție după lucrul cu bucată, motivând că acest sistem e introdus în toate țările apusului, și prin acest sistem sporește producția, se produc fabricate de o calitate mai bună și se poate face o selecționare a muncitorilor mai buni de cei mai slabi.

Reprezentanții muncitorilor au respins a accepta acest sistem, spunând că experiența trecutului dovedește că prin sistemul muncii de acord se dă patronilor posibilitatea de a-i exploata pe muncitori, atât din punct de vedere material cât și al puterii de muncă al muncitorilor. Oricât s'ar sili muncitorii, pentru ei rezultă prin introducerea acestui sistem pagube materiale. Patronilor li se dă posibilitatea prin acest sistem să fixeze pentru lucrarea pieselor un timp, în care aceasta lucrare muncitorul n'ar putea termina și astfel acesta ar păgubi.

În acord, afirmă muncitorii, se lucrează repede și astfel acest sistem de muncă nu va avea rezultate mai bune în ce privește calitatea fabricatelor.

Președintele comisiei, d. inspector Popescu, după ascultarea punctelor de vedere a ambelor partide, a adus la cunoștință membrilor comisiei că va anunța decizia în aceasta chestiune în viitoarea ședință, ce se va întruni azi la orele 10 și când se va lua în discuție chestia salariilor.

Proiectul de lege

privitor la plata despăgubirilor de război, la amortizarea datoriei publice și la valută.

Art. 1. — Pentru repararea pagubelor produse de război, ministerul de finanțe va emite bonuri de despăgubiri, până la valoarea pagubelor constatate.

Art. 2. — Constatarea pagubelor de război se face pe cale judiciară, conform dispozițiilor luate de ministerul de finanțe.

Hotărârile pronunțate în ultimă instanță constituiesc titlul de drept pentru cel păgubit, care primește în virtutea hotărârii, bonurile de despăgubiri în valoare corespunzătoare.

Art. 3. — Bonurile de despăgubiri se emit în valoare de lei: 100, 1000, 5000, 10000 și 100000 lei.

Ele poartă o dobândă de 1 la sută anual și sunt transmisibile.

Art. 4. — Statul este obligat să rescumpere bonurile de despăgubiri emise în termen de 10 ani, amortizând în fiecare an cel puțin o zecime din totalul valorii bonurilor emise și a dobânzilor cuvenite.

Art. 5. — Casele publice primesc bonurile de despăgubiri numai drept plată a sumelor datorate de cetățeni ca impozit unic excepțional asupra capitalului, în baza legii care creiază acest impozit.

Art. 6. — Bonurile de despăgubiri odată intrate în posesiunea tezaurului public, ca plăți de impozite asupra averii sau prin amortizări, nu se mai pot repune în circulație, ministerul de finanțe fiind obligat să le distrugă.

Art. 7. — Pentru oricare de primit dela Stat bonuri de despăgubiri și are de plătit către Stat o sumă de bani ca impozit asupra averii, fiscal operează din oficiu o compensație, comunicând părții operațiunea făcută.

Compensarea se face în așa fel în cât sumele datorate ca impozit asupra averii să fie acoperite de odată în întregime sau până la valoarea bonurilor de despăgubire ce ar fi să primească dela Stat contribuabilul, chiar dacă legea impozitului asupra averii ar fracționa impozitul datorat pe un număr oarecare de ani.

Art. 8. — Ministerul de finanțe este obligat să retragă bonurile de tezaur emise și date drept acoperire Băncii Naționale pentru garantarea emisiunii de hârtie, necesară retragerii din circulație a rublelor și coroanelor, conform legii speciale.

Art. 9. — Cu începere dela 1 Aprilie 1921 ministerul de finanțe va retrage anual bonurile de tezaur în valoare de 300 milioane lei urmând ca Banca Națională să scoată din circulație hârtiile de Bancă emise în valoare egală. Această operație se va face în curs de 10 ani.

Art. 10. — Sumele necesare pentru retragerea bonurilor de tezaur se vor procura numai din rezultatele impozitului unic excepțional asupra capitalului.

Art. 11. — După acoperirea obligațiilor Statului, prevăzute în legea de față, sumele încasate din impozitul unic excepțional asupra capitalului care eventual ar întrece aceste acoperiri, vor servi la amortizarea bonurilor de despăgubiri din anul următor, până la completa epuizare, făcându-se în fiecare an o rezervă de o treime din aceste surplusuri.

Art. 12. — Ministerul de finanțe va crea un serviciu special al lichidării conturilor de război, în legătură cu serviciul datoriei publice, în vederea executării legii de față.

Operațiunile financiare făcute pe baza acestei legi vor intra în budgetul special al conturilor și lichidărilor de război.

În acest proiect se vor introduce o serie de modificări, între cari și aceea care prevede că despăgubirile până la 3000 lei se plătesc integral, iar pentru sumele de peste 3000 lei se va plăti un procent proporțional, fără ca totalul să treacă de 4 miliarde.

Ratificarea legii budgetului general.

București. — D. ministru Titulescu a prezentat spre semnare legea votată de corpurile legiuitoare cu privire la budgetul pe gestiunea anului c.

(Ag. Damian.)

Parlamentul.

Ședința Camerei dela 20 Iulie 1921.

(Telefonic.)

București. — Ședința de dimineață se deschide la orele 9 și jumătate. Prezidează d. Avram Imbroane.

Camera intră imediat în ordinea de zi și votează mai multe proiecte de lege, cari se află de mult pe biroul Camerei.

Se votează astfel proiectul de lege pentru unificarea stemei României Mari.

Se votează proiectul pentru reglementarea chestiunii vânatului, apoi proiectul despre reglementarea curselor de automobile și în sfârșit proiectul de lege pentru plasarea muncitorilor fără de lucru.

D. Imbroane vicepreședinte citește lista deputaților aleși în comisia parlamentară însărcinată cu examinarea gestiunii guvernului României, cari s'au succedat dela 1913 încoace.

Camera ratifică apoi decretul lege al fostului Consiliu Dirigent, relativ la reglementarea chestiunii colonizării.

Camera primește proiectul de lege care cuprinde reforma administrativă din Dobrogea.

Ședința se ridică la orele 12.

Pacea între Germania și Statele-Unite.

În cercurile politice germane se speră că într'un viitor foarte apropiat vor începe negocieri directe între Berlin și Washington în vederea unei păci separate.

În curând Germania va trimite nu comisar imperial la Washington care, probabil că va fi doctorul Solf, actualul ambasador la Tokio, și îndată ce America va numi oficial un ambasador la Berlin.

La Berlin se speră că restabilirea păcii între Germania și Statele Unite va da foarte repede rezultate practice și că în curând America va ridica șochestrelle ce sunt puse pe averile germane și cari se urcă la suma de 700 milioane de dolari.

Acord economic germano-rus.

Un membru al Comisiunii de Comerț a guvernului Sovietic care actualmente se găsește în Berlin, a făcut ziarului *Berliner Tageblatt* câteva declarații asupra reluării relațiilor comerciale între Rusia și Germania.

Dânsul a afirmat că Rusia este în stare să facă schimb de materii prime, și că ar voi să aibă din Germania produse industriale.

„Rusia, — a spus el — așteaptă mult dela ajutorul Germaniei ca să-și reorganizeze transporturile. Dat fiind că acum nu se pot face centre de vânzare pentru neguțatori în Rusia se va organiza cât de curând în Germania centre pentru vânzarea produselor rusești“.

Membrul Comisiunii de Comerț a vorbit apoi de „marea importanță a concesiunilor“ pe cari Rusia este gata să o facă capitalurilor străine.

Târgul de mostre din Cluj.

La Cluj s'a deschis zilele trecute târgul de mostre ale producțiilor ardelenene. Au fost expuse între altele mașini industriale, economice și agricole, și articole de pielărie lucrute cu o deosebită îngrijire.

În cadrul acestei expoziții au fost văzute de asemenea numeroase mostre referitoare la agricultură și la stupărit. În schimb industria națională, covoare țesături și celelalte a fost slab reprezentate. Această expoziție, ori care a fi fost defectele de organizare a avut însă meritul, că a fost făcută cu intenția de a scoate în evidență aceia ce se poate face în industria națională.

Urmând acest prim exemplu și remediuându-se neajunsurile constatate se va putea ajunge să se organizeze expoziții similare în împrejurări mult mai avantajoase și cu folos real.

TELEGRAME.

D. Maniu aduce răspunsul opoziției.

București. — *Cabinetul prezidențial al Camerei, la invitarea dlui general Averescu, prim-ministru, a adresat către șefii opoziției întrebarea, dacă sunt dispuși să clarifice cauzele pentru care nu participă la ședințele Camerei.*

Opoziția în întrunirea sa de Miercuri a hotărât să însărcineze pe d. Iuliu Maniu, cu prezintarea răspunsului opoziției parlamentare.

Amânarea serbărilor de încoronare.

București. — *Se comunică în mod oficial că serbările de încoronare, cari urmau să aibe loc în cursul acestui an la Alba-Iulia, au fost amânate pentru luna Mai anul 1922.*

Un ministru maghiar insultă Antanta.

Viena. — *În cercurile politice vieneze a produs mare consternare declarațiile ministrului de finanțe al Ungariei, relativ la preluarea de către autoritățile austriace a teritoriilor din Ungaria occidentală.*

În fața unei numeroase asistențe ministrul Hegedüs Lorant, a afirmat că cedarea către Austria a teritoriilor occidentale din Ungaria, este egală cu operațiunea un furt de ciasornic din buzunar.

Aluzia la adresa puterilor Antantei este vizibilă.

Viena. — *Reprezentantul diplomatic al Franței din Budapesta, desminte cu indignare o declarație făcută în recent de d. Briand ar fi declarat ministrul, în sensul, că ocazia unei vizite a acestuia din urmă la Paris, că guvernul maghiar nu trebuie să ia în serios dispozițiunile ordonate de Antantă relativ la Ungaria occidentală, deoarece toți aliații sunt de părere că aceasta este o chestiune, care privește exclusiv pe Ungaria și Austria.*

Desmintirea ministrului Franței, a apărut în toate ziarele din Budapesta și Viena.

Jugoslavia contra primejdiei bolșevismului.

Belgrad. — *Guvernul jugoslav a prezentat Camerei un proiect de lege pentru zdrobirea propagandei comuniste.*

Camera a votat în întregime proiectul. Guvernul a anunțat că va trimite această lege și celorlalte guverne streine, cu rugarea să studieze prevederile acestor legi și întrucât ar crede necesare unele amendamente, să le comunice Jugoslaviei.

Călătoria Suveranilor.

București. — *Deși Familia Regală proiectase să părăsească țara Joi, pentru a merge în Franța, s'a amânat plecarea pentru Vineri seara în speranța, că până atunci criza politică va primi o soluția deplină.*

București. — *Persoane din anturajul Palatului au făcut știri că drumul în streinătate al Suveranilor nu are nici un caracter politic. M. S. Regele își va căuta de sănătate în localitatea climaterică Kreizenach. De acolo va pleca deodrept la Paris, unde va face o scurtă vizită dlui Millerand, președintele republicii franceze.*

Audiențe la Palat.

București. — *M. S. Regele Ferdinand I. a primit în audiență pe dnii miniștrii general Averescu și Argetoianu și pe dnii Duca și Mihalache.*

În cursul audienței Suveranul a adresat dlui Mihalache mai mult de 20 de întrebări, relativ la situația politică internă și la reforma agrară. M. S. Regele a întrebat pe șeful țărăniștilor din vechiul regat, asupra modului cum ar crede d. Mihalache, că s'ar putea mai practic rezolva criza aceeași și economică.

În aceeași zi a fost primit în audiență și d. I. I. C. Brătianu, șeful partidului liberal.

Rezultatul acestei audiențe este, că partidul liberal a renunțat la planul de a face cunoscut țării printr'un manifest, cauzele pentru care liberalii nu participă la ședințele Camerei.

Dela „Asociația Inv. români“ secția Arad.

Membrii comitetului secției județene Arad sunt convocați la ședința ordinare pentru Joi în 28 Iulie st. n. a. c. în școala primară de stat din str. Iosif Vulcan cu următorul

PROGRAM:

- 1) Esecutarea hotărârilor adunării generale.
- 2) Luarea dispozițiunilor necesare pentru serbările din Cluj organizate cu ocaziunea inaugurării „Casei învățătorilor“.
- 3) Propuneri și interpelări.

Mândrulo, la 20 Iulie 1921.

P. Vancu

v. prezident.

Cristea

secretar.

CINEMATOGRAFE.

Lampa roșie dramă socială în 5 acte în „Apollo“ în 21, 22 și 23 Iulie. Tinerul Robert Dăteana pleacă în lume să-și afle norocul. Ajuns într'un oraș face cunoștință cu fiicele stăpânului său, cu Dorina și Fanny. Dorina e modelul virtuții, Fanny ușurătatea întrupată. Robert își pierde mințile și întra în mreaja ușurătoarei a satisfacă poftele unei decăzute. Își pierde acum postul. Robert deșteptat din păcate se pune la muncă onestă și caută să aibă mâna Dorinei. În zece ani prin muncă onestă își recâștigă renumele nepătat. Ajunge prezidentul unei mini de fer și deputat în parlament, unde prin un proiect de lege salvează mina de fer aproape de faliment împreună cu renumele său nou și stimat. Aici se începe adevărata sa fericire.

Noaptea și în zori, istorie în film în 4 acte în „Urania“.

În Urania în 21, 22 și 23 Iulie se va prezenta o piesă într'adevăr romantică. E istoria a doi orfani, Enrico și Tina, cari scăpând din foc ajung în valurile lumii, Enrico ca violinist, Tina ca și cântăreață. Tina ispășită de viață își părăsește fratele, carele acum în desolarea lui cântă în cafenele cu violina pentru a-și asigura existența. Aici îl află într'o seară Tina, care compătimentindu-l părăsește pe impresarul ei inamorat de dânsa. Acesta în disperarea sa se sinucide, — Tina muștrată de conștiință se sinucide și ea

Red. responsabil: Laurențiu Luca.

Mobile ieftine 20% reducere. Depozitul de mobile

„VICTORIA“, Mircea & Consortes,
Strada Horia No 1 lângă Cafenea Dacia.

Dormitoare, sufragerii, aranjamente de bucătărie, birou etc., dela cele mai luxoase, până la cele mai simple.

Profitați de ocaziune!

Fete și femei anemice

intrebuințează cu cel mai bun rezultat

Vin de China Umberto

în sticlă de jumătate de litru Lei 18. De vânzare numai în

Farmacia HAJÓS

Arad, în față cu prefectura județului.

Biletele pentru concertul anunțat de Corul „Aurora“ se pot căpăta la Librăria Diecezană (Bulevard) și Librăria „Concordia“

Teatrul APOLLO.

În 22 și 23 Vineri și sâmbata

Lampa roșie
Dramă socială în 5 acte.

Teatrul URANIA.

În 22 și 23 Vineri și sâmbata

Noaptea și în zori
Istorie în film în, 4 acte.

Primăria orașului cu drept de municipiu Arad.

No. 4937/1921.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință generală că la spitalul de copii „Principele Mircea“ din fundațiunea comunală, în urma abdicării devine vacant postul de **econom** neorganizat, deci provizoriu, salarizat cu 250 Lei lunar, locuință și alimentație în natură.

Invit pe toți aceia, cari doresc a ocupa acest post și posed în verbal și scris, limba română și maghiară, să se prezinte în persoană în decurs de 3 zile între orele 9 10, împreună cu petiția și actele de pregătire, precum să-și aducă cu sine și certificatul de serviciu de până acum.

Arad, la 21 Iulie 1921.

Dr. N. Nedelcu,
p. primar.

Succesorii lui Em. Varga

Boboicsó și soția lui Szabó

„Sfanta Margareta“ prima și cea mai mare antreprisă de înmormântari în Arad, Bul. Regina Maria 13. (Palatul Minorităților).

Lănga intrarea în biserică.

Efectuește înmormântări dela celea mai simple până la celea mai pompeuse. Exhumări și transporturi de cadavre în orice parte a țării, cu promptitudine. :: Telefon noaptea: 13, serviciu de noapte: Strada Kazinczy Nr. 3. Telefon 738.

Magazinul de cărbuni KNEFFEL

Oferă cu prețuri foarte reduse cărbuni de lemn pentru călcat haine, cărbun de retortă în saci de hârtie, cărbuni și cox pentru furni, ciment prima și a doua calitate, var pentru construcții și în bucăți, șindite cu nod și găurite, lemne de foc tăiate, cărbuni pentru fabrici și mașini de trecat, în poziții de vagoane sau în detaliu. Transport la domiciliu.

Se recomandă în atențiunea Onoratului Public românesc

DROGUERIA „ȘARPELE“

EUGEN LAZAR și COMP. :: ARAD.

Dacă voiți să aveți succes sigur,
publicați anunțurile D.-Voastră în

GAZETA ARADULUI

care le primește pe lângă prețu-
◆ rile cele mai avantajoase ◆

Tipografia Diecezană

Fiind asortată cu cel mai bogat material pentru lucrări de arta tipografică și fiind instalată cu mașinile cele mai moderne, execută **totfelul de tipăruri** ca: circulare, memorande, menuuri, vignete, plicuri și hârtie de scrisori cu firmă, placate, anunțuri funebre, programe, cărți de vizită, bilete de logodnă și de cununie, invitații la petreceri, note muzicale, precum și tipăriri pentru bănci ca: liste de es-compt, obligațiuni, registre, etc. Opuri și broșuri, bilanțuri, foi periodice, reviste, preț-curenturi etc. etc. În stilul cel mai artistic și pe lângă prețurile cele mai con-venabile. :: Editură proprie. :: Lucrări în colorii. ::

Arad, Str. Eminescu Nr. 35.

Fondată la 1879.

Telefon Nr. 266.